

UČITELJSKI TOVARŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja vsak mesec po celi poli. Velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 1 gld. 50 kr. nov. dn., za pol leta 80 kr. nov. dn.

Tečaj I.

V Ljubljani 1. rožnika 1861.

List 6.

Kaj naj se uči v naših ljudskih šolah.

Tudi naroda otès je slavnega čina
poslopje.

J. Kosecki.

Ljudska šola je sicer vsaka šola, ker je vsaka za ljudstvo; toda ni vsaka naravnost primerna vsem človeškim potrebam. Ljudske šole imenujemo tedaj le tiste, ktere vse otroke splošno izobražujejo, in jih napeljujejo na pravo pot do občne omike, ktera je vsakemu človeku potrebna. Ljudske šole so male šole na kmetih in poglavne šole v mestih, ktere imajo navadno po štiri razrede. V teh šolah se morajo otroci izobraževati, da postanejo brihtni zemljani, zvesti državljani in dobri kristijani. V njih se mora tedaj po manjši ali večji meri učiti:

1. **kerščanski nauk** ali katekizem z zgodbami sv. pisma stare in nove zaveze. — Ne le duhovni gospodje, temuč tudi svetni učeniki se morajo pečati s tem naukom, ker drugače ne morejo na tanko spolnovati svoje dolžnosti, da bi učence pripravljali za njih pravi namen. Učiti se mora

2. **materni jezik.** Učenje jezika pa tirja a), da se otroci vadijo misliti, to je, da se jim zbujaajo dušne moči. Bolj ko je duh izobražen, bolj popolnoma je jezik. — Ta nauk tirja b), da se otroci učé brati, c) prav in lepo pisati, č) prav govoriti in razumeti, d), da se vadijo svoje misli in misli drugih pravilno zapisovati in e), da se učé kratkih domačih pravljic, narodnih pregovorov in pesmic in peti za dom

in cerkev. — Učenje jezika se tedaj ne začneja s tem, da se otroci učé na kupe samih slovniških pravil, kakor se še, žalibog, marsikje godi, temuč jezik se mora učiti djansko in živo, da mu iz življenja prihajajo pravila. — Učiti se mora

3. številiti ali rajtati iz glave in pismeno, in sicer tako, da se otroci vadijo zraven misliti in presojevati, in da se urijo za vse okoliščine in opravila vsakdanjega življenja. Soznanijo naj se tudi z mnogimi kupčijskimi stvarmi, z blagom, z mero, z denarjem, z vago i. t. d. — Uči naj se tudi

4. risati in kaj od oblik. Otroci se zelo radi pečajo s takimi rečmi, in ravno s tem se navadijo, da so bolj redni, da bolj vejo, kaj je lepo, da si bistrijo oči in urijo roke za lepo pisanje in za druge drobne dela. Vadijo naj se poznavati in imenovati različne čerte, ravne in krive, meriške obraze in telesa, pa tudi naj se učé risati rastline, živali i. t. d. — Uči naj se

5. poznavati zemljo. Naj pred naj se kaže domača dežela s tem, da se začne pri rodovini i. t. d., potem država in dalje po svetu; pa tudi naj se učé poznavati vse druge stvari, ki so na zemlji, v zemlji in nad zemljo. To se pravi: Učé naj se naj poglobitnejše reči iz zemljopisja in povestnice, naravoslovja (od živalstva, rastlinstva in rudstva), od kmetijstva, obertnije in rokodelstva, naj važnejše reči za gospodarstvo, zdravje, domače življenje, poznanje nebesa, občne pratike i. t. d.

Vse tako učenje naj se vverstuje med primerne sestavke in spise šolskih knjig in povsod, kjer koli je potrebno in priložno.

Da pa se more tako učiti, je pred vsem drugim potrebno, da je šola na čisto narodni podlagi, slovenska in tedaj za domače potrebe osnovana, da se v nji učé za vsakdanje življenje potrebne reči, — ne za šolo in učenike, temuč za življenje. — Dokler pa se v naših šolah uči tudi tuji jezik, je učenikova sveta dolžnost, da s tem učenjem materemu jeziku nikakor ne dela krivice. Vsak mora poterditi, da je materni jezik edini pomoček, da naši učenci morejo učenika razumevati in se kaj učiti, — da v domači besedi se razodeva in ogreva serce in duh, um in občutek, resnica in prostost.